

Kurikularni kotiček

Mesto in vloga javnega govornega nastopanja v študijskih programih za izobraževanje učiteljev razrednega pouka

Tomaž Petek
Pedagoška fakulteta
Univerze v Ljubljani

Povzetek: Prispevek govori o mestu in vlogah javnega govornega nastopanja v študijskih programih za izobraževanje učiteljev razrednega pouka na območju Republike Slovenije. Učitelje razrednega pouka pri nas izobražujejo tri ustanove: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem in Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru. Javno govorno nastopanje je v prispevku razumljeno kot tvorjenje enogovornih govorjenih besedil, namenjenih širši ali ožji javnosti. Predstavljen je pregled ciljev, vsebin in metod, povezanih z javnim govornim nastopanjem prihodnjih profesorjev/magistrov razrednega pouka, podan pa je tudi predlog »optimalnih ciljev«, vsebin in metod glede javnega govornega nastopanja pri izobraževanju učiteljev razrednega pouka. **Ključne besede:** razredni pouk, študijski programi, javno govorno nastopanje (JGN), mesto JGN, vloga JGN. **Abstract:** The article discusses the position and role of public speaking within study programmes for class teachers in the Republic of Slovenia. Three institutions educate class teachers in our country: the Faculty of Education of the University of Ljubljana, Faculty of Education of the University of Maribor and the Faculty of Education of the University of Primorska. In the article public speaking is understood as production of spoken texts intended for the public. The paper contains an overview of objectives, content and methods connected to public speaking of future class teachers/ Masters of Arts, and "optimum objectives", content and methods regarding teaching public speaking to future class teachers are also proposed. **Keywords:** first cycle of elementary school (class teacher), study programmes, public speaking, position of public speaking, role of public speaking

Uvod

Na območju Republike Slovenije izobražujejo učitelje razrednega pouka tri ustanove, tj.: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem in Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru (Bešter Turk 2009: 65). Učitelji oz. profesorji razrednega pouka poučujejo vse šolske predmete po predmetniku za

1. in 2. triletje osnovne šole, tj. od 1. do 6. razreda. Proučili smo študijske programe¹ omenjenih fakultet, na katerih izobražujejo profesorje/magistre razrednega pouka, in analizirali učne načrte predmetov, pri katerih smo iskali posredne ali neposredne povezave z učiteljevim javnim govornim nastopanjem. Učiteljevo javno govorno nastopanje umeščamo v proces sporazumevanja (komunikacije) in ga v

tem okviru razumemo kot tvorjenje enogovornih govornih besedil, namenjenih širši ali ožji javnosti (Petek 2011: 60).

Izobraževanje študentov Oddelka za razredni pouk PeF UL²

Javno govorno nastopanje študentov Oddelka za razredni pouk PeF UL teoretično obravnavamo z dveh vidikov; tj. na posredni in neposredni način. Posredno se študentje z javnim govornim nastopanjem srečujejo pri skoraj vseh predmetih – splošnih in strokovnih –, saj po predmetniku predstavljajo/ustno zagovarjajo seminarje v sklopu rednih študijskih obveznosti, kar jim prinaša izkušnje s področja javnega govornega nastopanja. Tukaj pa se pojavi težava, ki jo navajajo tudi študentje, tj.: da so profesorji in asistenti pozorni samo na vsebino, ne pa tudi na merila javnega govornega nastopanja. Osredinijo se namreč samo na to, kaj študent pove (vsebina), ne podajo pa nobene povratne informacije o celotnem načinu govorne predstavitve (tj.: koliko so študentje uresničevali merila, ki veljajo za javno govorno nastopanje), kar je na neki način razumljivo – razen slovenistov je malokdo pozoren na to področje; z njim se strokovno oz. raziskovalno ne ukvarja in mu zato tudi ne posveča posebne pozornosti. Neposredno razvijanje javnega govornega nastopanja se načrtno uresničuje pri treh predmetih, ki se uvrščajo med obvezne strokovne predmete, tj.: slovenski jezik 1 (predavanja, laboratorijske vaje), slovenski jezik 2 (predavanja ter laboratorijske in seminarske vaje) in didaktika slovenskega jezika (predavanja, vaje, nastopi na šoli). Oddelk za razredni pouk pa razpisuje tudi izbirni predmet pedagoško sporazumevanje v slovenščini, ki je namenjen vsem študentom PeF UL. V sklopu tega predmeta mdr. poučujejo o merilih javnega govornega nastopanja in uresničujejo didaktični model o postopkih/načinih razvijanja zmožnosti javnega govornega nastopanja pri (prihodnjih) učiteljih.

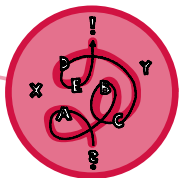
Cilji, vsebine in metode, povezani z javnim govornim nastopanjem

Cilji predmetov slovenski jezik 1 in 2, ki so posredno ali neposredno povezani z javnim govornim

nastopanjem, so: zmožnost ustnega in pisnega sporazumevanja v slovenskem knjižnem jeziku – priprava na učiteljski poklic; nebesedno sporazumevanje; razumevanje in uporaba strokovnega znanja (tudi glede javnega govornega nastopanja) za doseganje kurikularnih ciljev v prvih dveh triletjih; poznavanje in razumevanje vsebinskih značilnosti pouka v prvih dveh triletjih na področju slovenščine; medpredmetno povezovanje; učinkovito sporazumevanje s starši in sodelovanje s sodelavci v strokovnem kolektivu in s strokovnjaki zunaj osnovne šole; zmožnost fleksibilne uporabe znanja v praksi; avtonomnost, (samo)kritičnost, (samo)refleksivnost, (samo)evalviranje in prizadevanje za kakovost. Cilji pri predmetu didaktika slovenskega jezika pa so glede javnega govornega nastopanja podobni; dodajamo še: zmožnost branja (zaznavanja, doživljanja, razumevanja in vrednotenja) književnih besedil in zmožnost izražanja mnenj o prebranem.

Vsebine predmetov slovenski jezik 1 in 2, ki so posredno ali neposredno povezane z javnim govornim nastopanjem, so: sporazumevanje in sporazumevalne dejavnosti; sporočanje: načela, potek, strategije, vrste; sprejemanje: načela, potek, strategije, vrste; sporazumevalna zmožnost; sestavine sporazumevalne zmožnosti; pravorečje. Vsebine pri predmetu didaktika slovenskega jezika pa so glede javnega govornega nastopanja podobne; dodajmo še: besedilo; skladanje besed v poved, povedi v zvezo povedi, replik v zvezo replik; predstavitev in vrednotenje, tudi ustno, pisnih besedil študentov; pedagoški govor, načini razvijanja sporazumevalnih dejavnosti; najpomembnejša pa sta neposredno izvajanje pedagoškega procesa na osnovni šoli in vrednotenje učiteljevega dela s poudarkom na samorefleksiji.

Metode dela so pri vseh treh obravnavanih temeljnih strokovnih predmetih podobne, tj.: razlaga, pogovor, razprava, delo z besedilom, proučevanje primera, seminarji, individualne naloge, individualni študij, delavnice. Posebej je treba poudariti dve z učnim načrtom predpisani obveznosti, ki sta neposredno povezani z načrtnim razvijanjem javnega govornega nastopanja, tj. uspešno opravljen javni govorni nastop pri predmetu slovenski jezik 2 in nastop v razredu na osnovni šoli ter njeno evalvacija pri predmetu didaktika slovenskega jezika.

Izobraževanje študentov Oddelka za razredni pouk PeF UP³

Podobno kot študentje na PeF UL se tudi študentje na PeF UP vsaj posredno z javnim govornim nastopanjem srečujejo pri skoraj vseh predmetih, saj po predmetniku predstavljajo/ustno zagovarjajo seminarje v sklopu rednih študijskih obveznosti, kar jim prinaša izkušnje s področja javnega govornega nastopanja.

Neposredno razvijanje javnega govornega nastopanja pa se načrtno uresničuje pri naslednjih obveznih predmetih: slovenski jezik 1 in 2 (predavanja, seminarji, laboratorijske vaje); didaktika slovenščine 1 (predavanja, seminarji, laboratorijske vaje) in didaktika slovenščine 2 (predavanja, seminarji ter seminarske in laboratorijske vaje) ter pri izbirnih predmetih: komunikacija – pedagoško-psihološko področje (predavanja, seminarji, laboratorijske vaje), retorika in argumentacija (predavanja, seminarji, laboratorijske vaje), govorni nastopi – jezikovnokulturno področje (predavanja in laboratorijske vaje). Velik delež izkušenj prinese tudi tritedenska praksa v razredu na osnovi šoli, ki jo morajo študentje opraviti v 3. in 4. letniku (skupaj šest tednov prakse).

Cilji, vsebine in metode, povezani z javnim govornim nastopanjem

Cilji predmetov, ki smo jih predstavili in ki so posredno ali neposredno povezani z javnim govornim nastopanjem, so naslednji: razvijanje jezikovne zmožnosti in s tem povečevanje možnosti za zaposlitev, nadaljnje izobraževanje in za prostočasne dejavnosti; študentje opazujejo in spoznavajo ustroj slovenskega knjižnega jezika kot sredstva sporazumevanja; spoznavajo funkcijsko zvrstnost slovenskega jezika in besedilne vrste s poudarkom na besedilnih vrstah v šolskem komuniciranju; opazujejo glasovne prvine slovenskega knjižnega jezika in tako dopolnjujejo svoje vedenje o zgradbi slovenskega knjižnega jezika ter nadgrajujejo svojo pravorečno zmožnost; spoznavajo ravninsko zgradbo jezikovnega sestava, razmerje med jezikom in zunajjezikovno stvarnostjo ter ustrezna področja proučevanja jezika; opazujejo in spoznavajo dejavnike in potek jezikovnega sporazumevanja – tako poglobljajo

zmožnost tvorjenja in razumevanja povedi ter se usposabljaajo za tvorjenje jasnih besedil in za njihovo sprejemanje; opazujejo in spoznavajo slovnične in slovnične prvine in zakonitosti slovenskega knjižnega jezika – tako poglobljajo svoje vedenje o zgradbi slovenskega knjižnega jezika ter nadgrajujejo svojo slovnično, slovnično in pravopisno zmožnost. Pomembno je poudariti tudi praktično usposabljanje študentov v razredu – razvijanje sporazumevalnih spretnosti in sposobnosti navezovanja stikov.

Izbirni predmeti pa prinašajo še druge cilje, povezane z javnim govornim nastopanjem, tj.: spoznati zakonitosti komunikacijskega procesa pri delu z otroki; spoznati različne načine komunikacije in lastne komunikacijske vzorce ter njihov vpliv na delo s skupino; razumeti pomen uspešne komunikacije s starši; spoznati načine komunikacijskega procesa pri sodelovalnem/timskem delu; komunikacijske spretnosti in sposobnosti navezovanja stikov z otroki; poznavanje in razumevanje razvojnih zakonitosti, razlik in potreb posameznika v komunikacijskem procesu; negovanje medsebojnih odnosov in učinkovito razreševanje disciplinskih problemov; učinkovita komunikacija s starši ter poznavanje in uporaba različnih oblik sodelovanja z njimi.

Izbirni predmet govorni nastopi določa naslednje cilje: študentje nadgrajujejo spoznavanje vloge učitelja v razvoju sporazumevalne zmožnosti otrok v prvem triletju devetletne osnovne šole; razvijajo zanimanje za samostojno raziskovalno in svetovalno delo; na vajah in praksi se usposabljaajo za samostojno pedagoško delo; naučijo se oblikovati dober, učinkovit in živ govor ter dati besedam moč, pravilno uporabljati govorno-dihalne organe, odpraviti napake in razvade v govoru, upoštevati elemente nebesednega sporazumevanja, obvladati telo, prostor in situacijo, obvladati knjižno pravorečno normo; razvijati sposobnost vodenja pogovora (prepričevanje, argumentiranje, poslušanje).

Vsebine predmetov, ki smo jih predstavili in ki so posredno ali neposredno povezane z javnim govornim nastopanjem, so naslednje: študentje obvladajo dejavnike in potek jezikovnega sporazumevanja; govorna dejanja; zvrstnost slovenskega jezika: prostorske in socialne zvrsti, uporaba prostorskih variant slovenskega jezika v šoli; govorni jezik; funkcijske zvrsti in besedilne vrste s pou-

darkom na besedilnih vrstah v šolskem komuniciranju; glasoslovje in pravorečje slovenskega knjižnega jezika s posebnim poudarkom na razlikah med govorom in pisavo, ki jih je treba upoštevati pri branju (samoglasniški fonemi in naglas) in pri opismenjevanju (premena po zvonečnosti, izgovor črk l in v); ob obravnavi glasoslovja, zvrsti jezika in besedilnih vrst, poglobljanje znanja o ustroju slovenskega jezika na skladenjski, oblikoslovni in na besedoslovni ravni, ob tem pa utrjevanje zavesti o sistemski urejenosti jezika. Pomembno je poudariti tudi nastope pred skupino študentov (igra vlog) in pred učenci.

Izbirni predmeti pa imajo še druge vsebine, povezane z javnim govornim nastopanjem, tj.:

a) različni načini komunikacije: besedna in nebesedna komunikacija; vrste in pomen nebesedne komunikacije; b) spretnosti v medosebnih odnosih: komunikacijski vzorci in njihov vpliv na dogajanje v odnosih (v skupini, strokovnem timu, s starši); tehnike aktivnega poslušanja. Izbirni predmet govorni nastopi določa naslednje vsebine: pri predmetu se ukvarjajo s tehniko govora – od priprav na govor do govornega nastopa. Omenjajo različne govorne situacije, v katerih se znajdejo kot govorci in učitelji. Pri tem upoštevajo knjižno izreko. Študentje so ves čas aktivni, saj je predmet zasnovan v obliki delavnic. Učijo se osnovnih tehnik sproščanja, s katerimi premagujemo strah pred nastopom, in tehnike pravilnega dihanja ter pravilnega oblikovanja govornih organov. Seznanijo se s postopkom priprave na govor, ki zajema vsebinsko, pravorečno in psihično pripravo. Težišče je v iskanju lastnega načina, ki je posamezniku najbližji. Vsak/-a študent/-ka pripravi svoj govorni nastop, ki ga predstavi preostalim študentom. Pri analizi govora ne ocenjujejo posameznika kot osebnosti, ampak le njegov govor. Opozarjajo na posamezne slabosti, napake, ki jih morajo odpraviti. Pri vseh oblikah dela se študent osredinja tudi na nebesedno komunikacijo. Študentje spoznavajo razliko med govorjeno in prebrano besedo.

Metode dela so pri vseh naštetih predmetih podobne, tj.: razlaga, pogovor, razprava, delo z besedilom in videoposnetkom, proučevanje primera.

Izobraževanje študentov Oddelka za razredni pouk PeF UM⁴

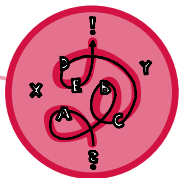
Podobno kot študentje na PeF UL in PeF UP se tudi študentje na PeF UM vsaj posredno z javnim govornim nastopanjem srečujejo pri skoraj vseh predmetih, saj po predmetniku predstavljajo/ustno zagovarjajo seminarje v sklopu rednih študijskih obveznosti, kar jim prinaša izkušnje s področja javnega govornega nastopanja.

Neposredno razvijanje javnega govornega nastopanja pa se načrtno uresničuje pri naslednjih predmetih: slovenski jezik 1 in 2 (predavanja, laboratorijske vaje, samostojno delo); didaktika slovenskega jezika in književnosti 1 in 2 (predavanja, seminar, seminarske vaje, samostojno delo); retorika in komunikacija (predavanja, seminar, seminarske vaje, samostojno delo).

Cilji, vsebine in metode, povezani z javnim govornim nastopanjem

Cilji predmetov, ki smo jih predstavili in ki so posredno ali neposredno povezani z javnim govornim nastopanjem, so naslednji: študentje naj bi se usposobili za kultivirano izražanje v slovenskem knjižnem jeziku; usvojitev spretnosti za uspešno poučevanje; spretnosti za razvijanje jezikovnih zmožnosti na primarni stopnji izobraževanja, spoznavanje zvrstne strukturiranosti slovenskega jezika, zlasti sestava slovenskega knjižnega jezika; usvojitev glasoslovnega ustroja slovenskega knjižnega jezika in obvladovanje njegovih pravorečnih norm; prepoznavanje knjižnega besedja; vpogled v sodobne teorije jezikovnega sporazumevanja in besedilnih struktur; seznanitev z osnovnimi smermi razvoja slovenskega knjižnega jezika. Pri predmetu retorika in komunikacija so predvideni cilji naslednji: študente usposobiti za uspešno, samozavestno, spretno in za pravilno sporazumevanje s skupino in posameznikom v pedagoškem procesu; študentje naj bi razumeli pomen razvite zmožnost sporazumevanja v slovenskem jeziku; v govornem kanalu naj bi svoje znanje uspešno prenesli na svoje učence; zmožni naj bi bili jasno povedati, uspešno razložiti in spodbuditi ustvarjalno mišljenje za reševanje problemov.

Vsebine predmetov, ki smo jih predstavili in ki so

posredno ali neposredno povezane z javnim govornim nastopanjem, so naslednje: razvijanje sporazumevalnih zmožnosti, tudi govorjenja; razumevanje vloge sporazumevanja v življenju; tvorjenje ustreznih, razumljivih, pravih in učinkovitih besedilnih vrst; slovenski jezik in njegova zvrstnost (slovenski knjižni jezik, poročevalski jezik); glasoslovje slovenskega knjižnega jezika (glasovni sestavi, naglas, pravorečje); osnove teorije sporazumevanja in jezikovne pragmatike; besediloslovje – slogovni postopki pri upovedovanju, besedilne vrste; komunikacijski pouk, profesionalno branje, izražanje doživetij ob branju ter analiza, sinteza in vrednotenje; teorija govornega dejanja.

Pri predmetu retorika in komunikacija je predvidena vsebina naslednja: udeleženci komunikacije; okoliščine komunikacije; načela uspešne komunikacije; besedna in nebesedna komunikacija; enogovorna in dvogovorna komunikacija; govorno-poslušalska komunikacija.

Metode dela so pri vseh naštetih predmetih podobne, tj.: predavanja, laboratorijske vaje, sodelovalno učenje, simulacije, igre vlog, nastop.

Predlog »optimalnih« ciljev, vsebin in metod glede javnega govornega nastopanja pri izobraževanju učiteljev razrednega pouka

Kot smo na začetku že ugotovili, v Republiki Sloveniji izobražujejo učitelje razrednega pouka tri ustanove. V učnih načrtih programov razrednega pouka smo poiskali cilje, vsebine in metode glede javnega govornega nastopanja, kar smo že predstavili. V nadaljevanju razprave pa cilje, vsebine in metode združujemo; izbrali smo tiste, ki se nam zdijo dobri in pomembni za javno govorno nastopanje. Oblikovali smo predlog »optimalnih« ciljev, vsebin in metod glede javnega govornega nastopanja pri izobraževanju učiteljev razrednega pouka.

Predlog optimalnih ciljev pri izobraževanju učiteljev razrednega pouka: zmožnost sporazumevanja v slovenskem knjižnem jeziku kot priprava na učiteljski poklic – kultivirano izražanje v slovenskem knjižnem jeziku, usvojitev spretnosti za uspešno poučevanje in razvijanje jezikovne zmožnosti;

prihodnji učitelji naj bi bili zmožni jasno povedati, uspešno razložiti in spodbuditi ustvarjalno mišljenje za reševanje problemov; opazovanje glasovnih prvin slovenskega knjižnega jezika in dopolnjevanje vedenja o zgradbi slovenskega knjižnega jezika ter nadgrajevanje pravorečne zmožnosti; opazovanje in spoznavanje dejavnikov in poteka jezikovnega sporazumevanja – poglobljanje zmožnosti tvorjenja in razumevanja povedi ter usposabljanje za tvorjenje jasnih besedil in njihovo sprejemanje; opazovanje in spoznavanje slovničnih in slovarskih prvin in zakonitosti slovenskega knjižnega jezika – tako prihodnji učitelji poglobljajo svoje vedenje o zgradbi slovenskega knjižnega jezika ter nadgrajujejo svojo slovnično, slovarsko in pravopisno zmožnost; razumevanje in uporaba strokovnega znanja (tudi glede javnega govornega nastopanja) za doseganje kurikularnih ciljev v prvih dveh triletjih; zmožnost fleksibilne uporabe znanja v praksi; avtonomnost, (samo)kritičnost, (samo)refleksivnost, (samo)evalviranje in prizadevanje za kakovost; zmožnost branja (zaznavanja, doživljanja, razumevanja in vrednotenja) književnih besedil in zmožnost izražanja mnenj o prebranem; nebesedno sporazumevanje; praktično usposabljanje študentov v razredu – razvijanje komunikacijskih spretnosti in sposobnosti navezovanja stikov; spoznati zakonitosti komunikacijskega procesa pri delu z otroki; spoznati različne načine komunikacije in lastne komunikacijske vzorce ter njihov vpliv na delo s skupino; razumeti pomen uspešne komunikacije s starši; spoznati načine komunikacijskega procesa pri sodelovanem/timskem delu; komunikacijske spretnosti in sposobnosti navezovanja stikov z otroki; poznavanje in razumevanje razvojnih zakonitosti, razlik in potreb posameznika v komunikacijskem procesu; negovanje medsebojnih odnosov in učinkovito razreševanje disciplinskih problemov; učinkovita komunikacija s starši ter poznavanje in uporaba različnih oblik sodelovanja z njimi.

Predlog optimalnih vsebin pri izobraževanju učiteljev razrednega pouka: sporazumevanje in sporazumevalne dejavnosti; tvorjenje ustreznih, razumljivih, pravih in učinkovitih besedilnih vrst – slogovni postopki pri upovedovanju; sporočanje: načela, potek, strategije, vrste; sprejemanje: načela, potek, strategije, vrste; sestavine sporazumevalne zmožnosti; glasoslovje slovenskega knjižnega jezika – glasovni sestavi,

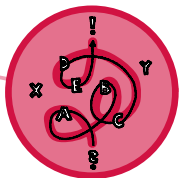
naglas, pravorečje (ob obravnavi glasoslovja, zvrsti jezika – zvrstnost slovenskega jezika: prostorske in socialne zvrsti, uporaba prostorskih variant slovenskega jezika v šoli in besedilnih vrst, poglobljanje znanja o ustroju slovenskega jezika na skladijski, oblikoslovni in na besedoslovni ravni, ob tem pa utrjevanje zavesti o sistemski urejenosti jezika); teorija govornih dejanj; besedilo; skladanje besed v poved, povedi v zvezo povedi, replik v zvezo replik; besedilne vrste v šolskem komuniciranju; komunikacijski pouk, profesionalno branje, izražanje doživetij ob branju ter analiza, sinteza in vrednotenje; nastopi pred skupino študentov (igra vlog) in pred učenci; pedagoški govor, načini razvijanja sporazumevalnih dejavnosti; neposredno izvajanje pedagoškega procesa na osnovni šoli in vrednotenje učiteljevega dela s poudarkom na samorefleksiji – a) različni načini sporazumevanja: besedno in nebesedno; enogovorno in dvogovorno; govorno-poslušalska komunikacija; vrste in pomen nebesednega sporazumevanja; udeleženci; okoliščine; načela uspešnega sporazumevanja; b) spretnosti v medosebnih odnosih: komunikacijski vzorci in njihov vpliv na dogajanje v odnosih (v skupini, strokovnem timu, s starši); tehnike aktivnega poslušanja; tehnika govora – od priprav na govor do govornega nastopa; različne govorne situacije, v katerih se študentje znajdejo kot govorci in učitelji.

Predlog optimalnih metod pri izobraževanju učiteljev razrednega pouka: predavanja, vaje (prenos teorije v prakso; predlagamo več priložnosti študentov za javno govorno nastopanje, več učiteljevih povratnih informacij, čim več iskanja in prepoznavanja napak ter njihove odprave), seminarji (razlaga, pogovor, razprava), delo z besedilom ter z videoposnetki in s tonskimi zapisi posnetih enogovornih govornih besedil (analiza konkretnih besedil, ki predstavljajo predlogo za javni govorni nastop, ter analiza avdio- in videoposnetkov, pri katerih bi učitelj na vajah skupaj s študenti analiziral konkretne govorne nastope, ki bi jih učitelj ali demonstrator pri predmetu posnel; pomembno se nam zdi opozarjanje na napake pa tudi takojšnja odprava konkretnih napak; predlagamo strokovne analize govornih nastopov vsakega študenta posebej, da bo vsak posameznik najprej pozoren na svoje napake, nato pa še na vse napake drugih, katerim se bo skušal v svojem govornem nastopu

izogibati), sodelovalno učenje (predstavlja enega izmed elementov sodobnega učnega okolja; mi ga razumemo kot skupno delo študentov za doseganje skupnega cilja; delo – učenje – v majhnih skupinah, ki je oblikovano tako, da vsak študent doseže najboljši učinek pri lastnem učenju, pomaga pa tudi drugim, da dosežejo vsi kar najboljše rezultate; osrednje mesto pri tem ima interakcija v skupini), igre vlog, delavnice, individualne naloge in konzultacije z učiteljem (učitelj in študent bi na osnovi skrajšane različice govornega nastopa ugotavljala stopnjo uresničevanja meril, iskala nedoslednosti, odstopanja, napake in načine za njihovo odpravo), individualni študij (študent bi vsebine o javnem govornem nastopanju, za katere bi presodil, da mu povzročajo težave, še sam raziskoval in proučeval ter jih poskušal uresničevati v svojih govornih nastopih).

Sklepne misli

Javno govorno nastopanje je področje, ki ga mora učitelj razrednega pouka še posebej dobro obvladati. Poučuje namreč učence v 1. in 2. triletju osnovne šole, tj. v obdobju, ko se otroci ne le oblikujejo v mlade osebnosti in z učiteljevo pomočjo skozi pouk vseh predmetov pridobivajo in oblikujejo delovne navade, oblikujejo temeljna spoznanja o naravi, človeku in o družbi, razvijajo logično mišljenje, temeljne zmožnosti oz. kompetence in oblikujejo vrednostni sistem (tudi pozitiven odnos do maternega jezika), ampak se obenem po vstopu v šolo večinoma tudi prvič kot tvorci in prejemniki kontinuirano in zavestno srečujejo z rabo jezika v javnem govornem položaju. Pri vsem tem jim mora učitelj razrednega pouka predstavljati govorni zgled. Ugotovili smo, da je v študijskih programih za izobraževanje učiteljev razrednega pouka na vseh treh omenjenih fakultetah dovolj možnosti za usvajanje strategij uspešnega javnega govornega nastopanja, od posameznega študenta/učitelja pa je odvisno, kako bo te možnosti izkoristil. Več kot bo učitelj javno govorno nastopal ter se pri tem zavedal svojih prednosti in pomanjkljivosti, bolj se bo izražal ter pri tem posredno in neposredno vplival na učence v razredu. ■

Literatura in viri:

1. Bešter Turk, M. (2009). Študij razrednega pouka na slovenskih pedagoških fakultetah od štud. l. 2009/10 dalje. *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28.* 65–74.
2. Petek, T. (2011). Učinkovito učiteljevo javno govorno nastopanje kot temelj za uresničevanje sodobnega in kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa. V Mojca Orel (ur.) *Sodobni pristopi poučevanja prihajajočih generacij*; zbornik referatov: conference-proceedings. 59–74.
3. <http://www.pef.uni-lj.si/index.php?id=169> [2. 7. 2012]
4. http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20_

stopnje/razredni_pouk_%28un%29/ [4. 6. 2012]

5. http://www.pfmb.uni-mb.si/index.php?page_id=183 [8. 5. 2012]

Opombe:

- 1 Študijski programi in učni načrti posameznih predmetov so javno objavljeni na spletnih straneh omenjenih fakultet: www.pef.uni-lj.si; www.pef.upr.si; www.pfmb.uni-mb.si.
- 2 Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani
- 3 Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem
- 4 Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

Mateja Bricman 2. r.
Mentorica: Nina Krištofelc

